

Paulina Stawska

e-mail: paulina.stawska@ue.wroc.pl

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Niefinansowa ocena banków w aspekcie wymiaru środowiskowego

DOI: 10.15611/2023.25.3.10

JEL Classification: G21, Q01

© 2023 Paulina Stawska

Praca opublikowana na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0). Skrócona treść licencji na <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.pl>

Cytuj jako: Stawska, P. (2023). Niefinansowa ocena banków w aspekcie wymiaru środowiskowego. W: M. Swacha-Lech, I. Dittmann (red.), *Finanse* (s. 124-138). Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Streszczenie: Publikacja raportów niefinansowych obok sprawozdań finansowych pozwala na całościową prezentację sytuacji danego podmiotu. Możliwość wyboru rodzaju oraz standardów raportowania ułatwia to zadanie. Niemniej jednak raporty niefinansowe muszą przedstawiać obszary wyznaczone przez regulacje. Wśród nich należy wyróżnić aspekt środowiskowy, którego ocena jest celem poniższej pracy. Ocena ta odnosi się do pięciu największych pod względem sumy bilansowej banków komercyjnych w Polsce w 2021 roku. Należą do nich PKO Bank Polski SA, Bank Polska Kasa Opieki SA, Santander Bank Polska SA, ING Bank Śląski SA oraz mBank SA. Wybór ten wynikał z ważnego znaczenia tego obszaru nie tylko dla banków, ale też dla całego otoczenia. Zastosowanie różnych metod badawczych pozwoliło na uszeregowanie banków pod względem liczby publikowanych wskaźników GRI w aspekcie środowiskowym.

Słowa kluczowe: raportowanie niefinansowe, sektor bankowy, wskaźniki niefinansowe

1. Wstęp

Raportowanie niefinansowe jest konieczne dla określonych jednostek zainteresowania publicznego, co wynika z aspektu regulacyjnego. Obowiązek ten obejmuje również podmioty sektora bankowego, które stanowią ich ważny segment. W związku z nim należy publikować informacje w podstawowych obszarach. Są to kwestie pracownicze, społeczne, środowiskowe, związane z przeciwstawianiem się korupcji czy też respektowaniem praw człowieka. Informacje niefinansowe pozwalają na szczegółowy opis sytuacji podmiotu. Umożliwia on określenie pozytywnych i negatywnych czynników, które wynikają z jego działalności. Na ich podstawie można wprowadzić zmiany, które poprawią mierniki niefinansowe, usprawniając jego funkcjonowanie. Ponadto korzystne rezultaty pozafinansowe budują wizerunek podmiotu wśród interesariuszy.

Celem badawczym jest niefinansowa ocena banków w aspekcie wymiaru środowiskowego. Treści i wyniki artykułu zostały przedstawione w pracy dyplomowej. Przedmiot badań odnosi się do wskaźników GRI w aspekcie środowiskowym, stosowanych przez pięć największych pod względem sumy bilansowej banków komercyjnych w Polsce w 2021 roku. Należą do nich kolejno: PKO Bank Polski SA, Bank Polska Kasa Opieki SA, Santander Bank Polska SA, ING Bank Śląski SA oraz mBank SA. Porównania dokonano, wykorzystując metodę punktową oraz metodę wzorca rozwoju, którą poszerzono o wyznaczenie wag za pomocą metody AHP dla poszczególnych kategorii mierników. Sformułowano 2 pytania badawcze.

1. Czy metoda punktowa oraz metoda wzorca rozwoju uszereguje wybrane banki w ten sam sposób?
2. Czy uszeregowanie banków jest takie samo z uwzględnieniem sumy bilansowej i środowiskowych wskaźników GRI?

2. Rola i cel raportowania niefinansowego

Informacje niefinansowe stanowią przeciwieństwo przetransformowanych danych o charakterze finansowym. Tym samym odnoszą się do niepieniężnych osiągnięć organizacji. Obejmują informacje służące do zobrazowania sytuacji w instytucji poprzez przedstawienie charakterystyki, modelu biznesowego, zastosowanych polityk oraz opisu otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego organizacji. Wyniki oraz osiągnięcia przedstawiane są również w postaci wskaźników, lecz te w przeciwieństwie do finansowej analizy wskaźnikowej odnoszą się do niefinansowych osiągnięć w obszarach: pracowniczym, społecznym, środowiskowym, zarządczym oraz w innych zidentyfikowanych przez podmiot gospodarczy (Zyznarska-Dworczak, 2016, s. 219).

Raportowanie niefinansowe stanowi więc zbiór informacji o charakterze niefinansowym, które określiła jednostka przygotowała na podstawie zebranych danych. Prezentuje wyniki odnoszące się do społecznej odpowiedzialności biznesu, ale też zwraca uwagę na ryzyko i możliwości ich wystąpienia w trakcie prowadzonej działalności. Pozwala więc niwelować dysproporcje informacyjne, jakie powstają między organizacją a jej interesariuszami. Raportowanie niefinansowe powinno obejmować w szczególności te podmioty, które w znaczny sposób wpływają na środowisko. Podkreśla się, że sprawozdanie ma nie tylko skupić się na pozytywach, ale też uwzględniać obszary, które należy poddać korekcie. Brak wobec wszystkich podmiotów gospodarczych obligatoryjności raportowania niefinansowego sprawił, że jednostki, które nie podlegają temu obowiązkowi, nie sporządzają ich, bądź często skupiają się na swoich osiągnięciach, co nie jest celem raportowania niefinansowego (Tylec, 2018, s. 304-305).

Początkowo zbieranie, przetwarzanie i wyciąganie wniosków w postaci informacji o charakterze niefinansowym było uzupełnieniem danych finansowych. Obecnie, z jednej strony, obowiązkowość dla niektórych organizacji, a z drugiej – potrzeba sprawiły, że raportowanie niefinansowe może być sporządzone w różny sposób. W porównaniu z raportowaniem finansowym czas funkcjonowania prezentacji spr-

wozdań pozafinansowych jest znacznie krótszy. Ważną cechą jest dowolność sposobu przedstawiania informacji niefinansowych, co pozwala na lepszą identyfikację sytuacji danego podmiotu. Kolejnym elementem wyróżniającym jest możliwość wyznaczania celów do osiągnięcia w danym czasie przez jednostkę, co wskazuje na perspektywność sprawozdań niefinansowych. Warto też zaznaczyć, że kontrola poprawności sporządzenia raportów niefinansowych nie ma zastosowania u wszystkich podmiotów, które podjęły się tego zadania (Zyznarska-Dworczak, 2016, s. 219-220). Pomimo to, rola raportowania niefinansowego z upływem czasu wzrasta, pozwalając dokładnie przedstawić działania i zamierzenia organizacji.

Celem raportowania pozafinansowego jest uświadomienie danej organizacji, w jaki sposób wpływa na otoczenie, w którym funkcjonuje, oraz jak powinna ukierunkowywać swoje działania, by były one tożsame z przekonaniami społeczeństwa. W tym w szczególności skupienie się na tym, co jest ważne dla osób niezwiązanych bezpośrednio z podmiotem (Fijałkowska i in., 2019, s. 21). Informacje te pozwalają ocenić organizację na tle rynku i zwiększyć jej wiarygodność względem potencjalnych inwestorów oraz współpracowników. Dlatego podkreśla się, że kapitał intelektualny jest niefinansowym zasobem, który wykorzystany w odpowiedni sposób może zwiększać wartość podmiotu. Budowanie przewagi poprzez jakość, rozwój oraz poszukiwanie przyszłościowych rozwiązań pozwolą mu stać się wyjątkowym i niepowtarzalnym (Skrzypek, 2017, s. 95). W sytuacji, gdy konkurenci danej organizacji nie prezentują tego typu informacji, dany podmiot może wyróżnić się na tle rynku. Rzetelnie sporządzony raport ma też znaczenie dla samego podmiotu, ponieważ wie, czy zrealizował założone przedsięwzięcia, w jaki sposób mógłby jeszcze udoskonalić swoje postępowanie na podstawie opublikowanych wyników oraz w którą stronę powinien dążyć, by maksymalizować swoje niefinansowe cele. W ten sposób może ograniczyć koszty, jednocześnie postępując w zrównoważony sposób, który nie zagraża społeczeństwu.

Zjawisko globalizacji wpływa na zmiany otoczenia. Powoduje, że poszczególne rozwiązania są przenoszone do innych krajów. W ostateczności powodując, że coraz bardziej wzrasta rola ilości oraz jakości posiadanych informacji. Tym samym dostęp wyłącznie do danych o charakterze finansowym może być niewystarczający. Publikowanie raportów niefinansowych wpływa na minimalizację zjawiska asymetrii informacji, w związku z podzieleniem się nimi przez jednostkę na zewnątrz. Ponadto informacje niefinansowe prezentowane w sprawozdaniach pozwalają wnieść wartość dodaną do całościowego obrazu sytuacji, w jakiej znajduje się analizowana organizacja. Regularne opracowywanie i publikowanie pozwalają spojrzeć na podmiot długofalowo i ocenić, w jaki sposób spełnia wymagania względem całej zbiorowości. Ponadto raportowanie pozafinansowe wywołuje efekt stałego samodoskonalenia i zachęca do podejmowania inicjatyw, programów czy też innych szkoleń, które zwiększą samoświadomość. Dlatego raportowanie niefinansowe stanowi bardzo ważny zbiór informacji, które niwelują niedobory prowadzonej sprawozdawczości. Stałe ulepszanie wizerunku raportów, w tym przejrzystości przedstawionych informacji, pozwala lepiej dotrzeć do ich potencjalnych odbiorców.

3. Wybór i porównanie banków

Zestawienie banków komercyjnych w Polsce pod względem sumy bilansowej w 2021 roku, które są założone w formie spółki akcyjnej oraz nie są bankami hipotecznymi, przedstawiono w tab. 1. Pozwoliło to na wyodrębnienie pięciu największych banków komercyjnych w Polsce. Dodatkowo uwzględniono drugi aspekt, którym jest publikacja raportów niefinansowych za 2021 rok. Okazało się, że 18 banków spośród analizowanych publikuje takie informacje, co wskazuje, że rola raportowania niefinansowego w tym sektorze staje się powszechna i pozwala na porównanie poszczególnych banków.

Tabela 1. Suma bilansowa poszczególnych banków komercyjnych w 2021 roku w mln zł oraz informacja o publikacji informacji niefinansowych w 2021 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Suma bilansowa w 2021 roku (w mln zł)	Publikacja raportu niefinansowego w 2021 roku
1	PKO Bank Polski SA	388 816,00	tak
2	Bank Polska Kasa Opieki SA	241 275,21	tak
3	Santander Bank Polska SA	218 184,00	tak
4	ING Bank Śląski SA	195 905,00	tak
5	mBank SA	191 873,00	tak
6	BNP Paribas Bank Polska SA	126 361,26	tak
7	Bank Millennium SA	103 388,07	tak
8	Alior Bank SA	82 930,69	tak
9	Bank Handlowy w Warszawie SA	61 681,60	tak
10	Getin Noble Bank SA	48 197,00	tak
11	Credit Agricole Bank Polska SA	30 505,06	tak
12	SGB-Bank SA	26 311,85	tak
13	Bank Polskiej Spółdzielczości SA	24 750,68	tak
14	Bank Ochrony Środowiska SA	20 449,97	tak
15	Deutsche Bank Polska SA	18 451,00	tak
16	Santander Consumer Bank SA	18 105,05	tak
17	Bank BPH SA	12 494,90	nie
18	DnB Bank Polska SA	9 315,81	nie
19	Bank Pocztowy SA	9 112,00	tak
20	Nest Bank SA	6 407,26	tak
21	Toyota Bank Polska SA	3 243,35	nie
22	Plus Bank SA	1 016,98	nie
23	Bank Nowy SA	981,22	nie
24	Mercedes-Benz Bank Polska SA	88,72	nie
Razem		1 839 845,69	Liczba banków: 18

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań badanych banków.

Tabela 2. Metoda punktowa oceny stosowanych przez wybrane banki komercyjne środowiskowych wskaźników GRI w 2021 roku

Kategoria	Numer	Wskaźniki GRI	PKO Bank Polski SA	Bank Polska Kasa Opieki SA	Santander Bank Polska SA	ING Bank Śląski SA	mBank SA
Informacje o zużytych surowcach, materiałach i energii	301-1	Informacje o wykorzystanych materiałach/surowcach według masy lub objętości	0	1	1	0	0
	302-1	Informacje o zużyciu energii w organizacji	1	1	1	1	1
	302-3	Informacje o intensywności zużycia energii	1	0	0	0	0
	302-4	Informacje o zmniejszeniu zużycia energii	1	0	0	1	0
	303-1	Informacje o konsumpcji wody	1	0	1	0	0
	303-3	Informacje o poborze wody	0	0	0	1	0
Informacje o emisji gazów cieplarnianych	305-1	Informacje o bezpośredniej emisji gazów cieplarnianych (zakres 1)	1	1	1	1	1
	305-2	Informacje o pośredniej emisji gazów cieplarnianych (zakres 2)	1	1	1	1	1
	305-3	Informacje o emisji gazów cieplarnianych (zakres 3)	1	0	1	1	1
	305-4	Informacje o intensywności emisji gazów cieplarnianych	1	0	0	1	1
	305-5	Informacje o redukcji emisji gazów cieplarnianych	1	0	0	0	0
Informacje o zużytych surowcach, materiałach i energii	306-2	Informacje o odpadach według rodzaju i metody postępowania	1	0	0	1	0
	306-3	Informacje o wytworzonych odpadach	0	1	0	0	0
Informacje o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	307-1	Informacje o naruszeniach ustaw i regulacji środowiskowych	1	0	0	0	0
	308-1	Informacje o odsetku nowych dostawców, którzy zostali poddani ocenie według kryteriów środowiskowych	0	0	1	1	0
Razem			11	5	7	9	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań badanych banków.

Do oceny wyników środowiskowych wybranych banków komercyjnych zastosowano wskaźniki GRI (tab. 2). Wybór wynikał z uwzględnienia ich w sprawozdaniach niefinansowych za 2021 rok. Kryterium oceny była publikacja miernika, w związku z którą przyznawano punkt. Brak informacji o zastosowaniu konkretnego wskaźnika powodował, że bank nie uzyskiwał punktu. W tabeli 2 wyróżniono także trzy kategorie, które grupują wybrane wskaźniki GRI. Podział ten systematyzuje je, wskazując na zakres informacji, który przedstawia określony rodzaj mierników. W ten sposób przeprowadzono metodę punktową, w związku z którą uszeregowano wybrane pomioty. Na pierwszym miejscu uplasował się PKO Bank Polski SA, następnie ING Bank Śląski SA, Santander Bank Polska SA oraz czwartą pozycję równolegle zaś zajęły Bank Polska Kasa Opieki SA i mBank SA. Ponadto wyniki wskazały, że wszystkie podmioty przedstawiają wskaźniki związane ze zużyciem energii w organizacji oraz o bezpośredniej i pośredniej emisji gazów cieplarnianych.

W celu zastosowania innego sposobu uporządkowania liniowego wykorzystano metodę wzorca rozwoju. Skupia się ona na ułożeniu obiektów w kolejności od najwyższego do najniższego poziomu badanego zjawiska. W celu jej przeprowadzenia zastosowane zmienne muszą być znormalizowane oraz przyjmować postać stymulant, czyli im zmienna osiąga wyższą wartość, tym bardziej powiększa się poziom zjawiska, lub destymulant, które są jej przeciwieństwem. Klasyfikacja ta dokonywana jest w trzech etapach (Dziechciarz, 2000, s. 261, 262).

Pierwszy z nich to wyznaczenie wzorca rozwoju, który zawiera najwyższą możliwą do osiągnięcia wartość dla każdej z zastosowanych do badania zmiennych, co wyraża się następującym algorytmem.

$$z_0 = [z_{01} z_{02} \dots z_{0j} \dots z_{0m}],$$

gdzie: z_0 to wzorec rozwoju.

Jednocześnie należy wyznaczyć także wzorec o najgorszych wartościach, które mogą osiągnąć wybrane zmienne.

$$z_{-0} = [z_{-01} z_{-02} \dots z_{-0j} \dots z_{-0m}],$$

gdzie: z_{-0} to antywzorec.

Kolejny etap to zbadanie odległości każdego wariantu od wyznaczonego wzorca. Wyższy wynik świadczy o mniejszej odległości od wzorca – wyraża się go następującym wzorem:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (z_{ij} - z_{0j})^2}, (i = 1, 2, \dots, n),$$

gdzie: d_{i0} odległość obiektu od wzorca rozwoju.

Etap trzeci to ustalenie miary rozwoju:

$$m_i = 1 - \frac{d_{i0}}{d_0} \quad (i = 1, 2, \dots, n),$$

gdzie:

m_i to miara rozwoju i -tego obiektu;

d_0 to odległość pomiędzy wzorcem rozwoju a antywzorcem.

$$d_0 = \sqrt{\sum_{j=1}^m (z_{0j} - z_{-0j})^2}.$$

Miara rozwoju pozwala na uszeregowanie zmiennych w przedziale od [0; 1]. Im wynik bliższy jedności, tym bardziej zbliża się do miary rozwoju (Dziechciarz, 2000, s. 262-263).

Zmienne w tej metodzie będą ułożone według jednolitej wagi. Biorąc pod uwagę mniejsze lub większe znaczenie poszczególnych zjawisk, można je zróżnicować, wykorzystując metodę AHP. Pozwala ona na stworzenie hierarchicznej struktury, która uwzględnia ocenę ekspercką poprzez porównanie w parze każdego z badanych kryteriów. Metoda ta składa się z kilku etapów.

Etap pierwszy to kreacja uporządkowanego zestawienia badanego problemu oraz wyznaczenie rangi dla kryteriów. Mieszczą się one w przedziale od [1; 9]. Ocena 1 oznacza taką samą wagę kryterium, natomiast im jest ona wyższa, tym kryterium to jest ważniejsze.

Drugi etap to porównanie poszczególnych zmiennych przy wykorzystaniu macierzy. Pozwala on na ustalenie dominacji lub niższości jednego kryterium nad drugim.

Kolejny etap polega na wyznaczeniu wag dla poszczególnych kryteriów z uwzględnieniem oceny eksperta. Uzyskane wyniki należy sprawdzić, badając zgodność porównań. W tym celu wyznacza się indeks spójności za pomocą następującego wzoru.

$$CI = \frac{\lambda_{max} - n}{n - 1},$$

gdzie:

CI to indeks spójności (zgodności),

λ_{max} to największa wartość dla danej macierzy,

n to liczba zastosowanych kryteriów do oceny.

λ_{max} wyznacza się poprzez przemnożenie ocen znajdujących się w macierzy porównań i wag przypisanych do danej kategorii. Następnie należy zsumować elementy w określonym wektorze i później podzielić je przez wagi. Ostatnim etapem jest wyznaczenie średniej arytmetycznej, która powinna być jak najbliższa liczbie badanych kryteriów.

W celu przedstawienia wyniku w procentach wyznacza się współczynnik spójności CR, który wyraża się wzorem:

$$CR = \frac{CI}{RI},$$

gdzie: RI jest indeksem losowym, który osiąga wartość w zależności od liczby zastosowanych kryteriów n .

Jeżeli wartość współczynnika nie przekracza 10%, to jest on adekwatny, a przeprowadzona ocena jest spójna.

Ostatnim etapem w metodzie AHP jest przyporządkowanie wag dla określonych kryteriów (Czerwiński, 2020, s. 65, 68).

W związku z odmiennym znaczeniem poszczególnych kategorii w metodzie wzorca rozwoju zastosowano wagi, które wyznaczano za pomocą metody AHP.

Przedstawiona w tab. 3 macierz zawiera porównanie wyróżnionych kategorii, którego dokonał ekspert z dziedziny bankowości ekologicznej. Zgodnie z zamieszczonymi poniżej wynikami najważniejsze znaczenie według opiniodawcy mają informacje o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym. Uzyskały one maksymalną liczbę punktów w skali ocen. Wskazując, że pośrednie działania banków na rzecz środowiska naturalnego są ważniejsze od ich bezpośredniego wpływu.

Tabela 3. Macierz porównań dla stosowanych przez wybrane banki komercyjne środowiskowych wskaźników GRI w 2021 roku

Wyszczególnienie	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym
Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	1	1/2	1/9
Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	2	1	1/9
Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	9	9	1
Razem	12,00	10,50	1,22

Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczenie wag dla poszczególnych kryteriów to kolejny etap metody AHP, który zaprezentowano w tab. 4. Wskazuje on, że najmniejsze znaczenie mają informacje o zużytych surowcach, materiałach i energii. Niewiele większą rangę ma kategoria mierników prezentująca informacje o emisji gazów cieplarnianych. Natomiast dominujące znaczenie i tym samym najwyższą wagę ma trzecia kategoria wskaźników GRI.

W celu weryfikacji oceny eksperckiej, przeprowadzonej metodą AHP należy zbadać zgodność porównań. W tabeli 5 zamieszczono informacje niezbędne do jej przeprowadzenia. Wynik współczynnika spójności poniżej 5% wskazuje na akceptowalność i zgodność przeprowadzonej oceny.

Tabela 4. Wagi dla poszczególnych kryteriów wyznaczone według metody AHP

Wyszczególnienie	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	Suma	Wagi kryteriów
Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	0,08	0,05	0,09	0,22	0,07
Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	0,17	0,10	0,09	0,35	0,12
Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	0,75	0,86	0,82	2,43	0,81

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 5. Informacje do badania zgodności porównań

Wyszczególnienie	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	Suma	Wagi kryteriów	Suma/wagi kryteriów
Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	0,07	0,06	0,09	0,22	0,07	3,01
Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	0,15	0,12	0,09	0,36	0,12	3,02
Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	0,67	1,06	0,81	2,53	0,81	3,13
Razem						9,16

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej przedstawiono wzory potwierdzające prawidłowość przeprowadzonego badania:

$$\lambda_{max} = \frac{9,16}{3} \approx 3,05,$$

$$CI = \frac{3,05 - 3}{3 - 1} = 0,025,$$

$$CR = \frac{0,025}{0,52} \approx 0,048.$$

W tabeli 6 znajduje się zestawienie punktów przyznanych poszczególnym bankom w związku z oceną środowiskową, która uwzględnia wyznaczone kategorie. W ramach pierwszej z nich wyróżniono 8 wskaźników GRI, druga kategoria zawierała 5 wskaźników GRI, a trzecia 2 wskaźniki GRI.

Tabela 6. Liczba zastosowanych przez wybrane banki komercyjne środowiskowych wskaźników GRI według kategorii w 2021 roku

Numer	Kategoria	PKO Bank Polski SA	Bank Polska Kasa Opieki SA	Santander Bank Polska SA	ING Bank Śląski SA	mBank SA
1	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	5	3	3	4	1
2	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	5	2	3	4	4
3	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym	1	0	1	1	0
Razem		11	5	7	9	5

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 7 przedstawiono wyniki wybranych banków, w skali od 0 do 1. Wyznaczono je jako udział liczby zastosowanych przez wybrany bank wskaźników w stosunku do wszystkich mierników środowiskowych sklasyfikowanych w ramach danej kategorii. Do przeprowadzenia metody wzorca rozwoju wykorzystano wagi przyporządkowane poszczególnym kryteriom środowiskowym, które wyznaczono za pomocą metody AHP. Wszystkie zmienne są stymulantami, ponieważ uwzględniają liczbę przedstawionych wskaźników GRI w aspekcie środowiskowym. Oznacza to, że im więcej przedstawionych wskaźników GRI, tym bliżej wzorca rozwoju.

Tabela 7. Wyniki wybranych banków wraz z przypisaną wagą wyznaczoną na podstawie metody AHP

Wyszczególnienie	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym
Waga	0,07	0,12	0,81
PKO Bank Polski SA	0,63	1,00	0,50
Bank Polska Kasa Opieki SA	0,38	0,40	0,00
Santander Bank Polska SA	0,38	0,60	0,50
ING Bank Śląski SA	0,50	0,80	0,50
mBank SA	0,13	0,80	0,00

Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczenia wzorca rozwoju dokonano jako pomnożenie wagi każdej kategorii z najwyższą punktacją w skali. Antywzorzec sklasyfikowano w przeciwny sposób. W tabeli 8 zaś przedstawiono wyniki po uwzględnieniu wag przypisanych dla każdej kategorii.

$$z_0 = [0,07; 0,12; 0,81].$$

$$z_{-0} = [0,00; 0,00; 0,00].$$

Tabela 8. Wyniki wybranych banków po uwzględnieniu przypisanych wag

Wyszczególnienie	Przedstawienie informacji o zużytych surowcach, materiałach i energii	Przedstawienie informacji o emisji gazów cieplarnianych	Przedstawienie informacji o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym
PKO Bank Polski SA	0,05	0,12	0,40
Bank Polska Kasa Opieki SA	0,03	0,05	0,00
Santander Bank Polska SA	0,03	0,07	0,40
ING Bank Śląski SA	0,04	0,09	0,40
mBank SA	0,01	0,09	0,00

Źródło: opracowanie własne.

Wyznaczenie odległości między wzorcem i antywzorcem:

$$d_0 = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,07 - 0,00)^2 + (0,12 - 0,00)^2 + (0,81 - 0,00)^2} \approx 0,8218.$$

Ustalenie miary rozwoju dla PKO Banku Polskiego SA:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,05 - 0,07)^2 + (0,12 - 0,12)^2 + (0,40 - 0,81)^2} \approx 0,4105$$

$$m_i = 1 - \frac{0,4105}{0,8218} \approx 0,5005.$$

Ustalenie miary rozwoju dla Banku Polska Kasa Opieki SA:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,03 - 0,07)^2 + (0,05 - 0,12)^2 + (0,00 - 0,81)^2} \approx 0,8140$$

$$m_i = 1 - \frac{0,8140}{0,8218} \approx 0,0095.$$

Ustalenie miary rozwoju dla Santander Bank Polska SA:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,03 - 0,07)^2 + (0,07 - 0,12)^2 + (0,40 - 0,81)^2} \approx 0,4150$$

$$m_i = 1 - \frac{0,4150}{0,8218} \approx 0,4950.$$

Ustalenie miary rozwoju dla ING Banku Śląskiego SA:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,04 - 0,07)^2 + (0,09 - 0,12)^2 + (0,40 - 0,81)^2} \approx 0,4130$$

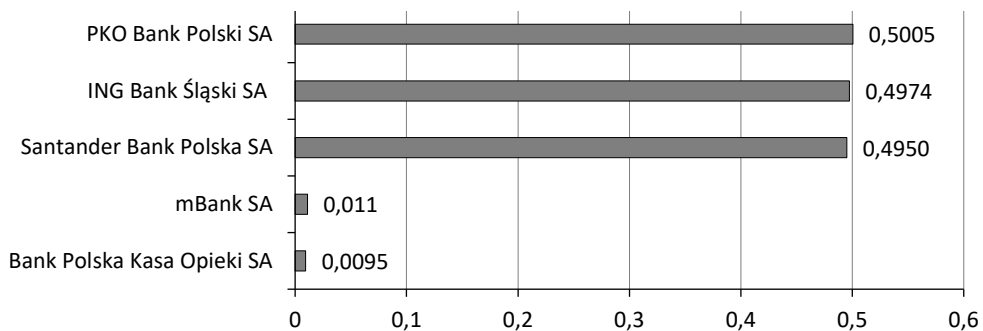
$$m_i = 1 - \frac{0,4130}{0,8218} \approx 0,4974.$$

Ustalenie miary rozwoju dla mBanku SA:

$$d_{i0} = \sqrt{\sum_{j=1}^m (0,01 - 0,07)^2 + (0,09 - 0,12)^2 + (0,00 - 0,81)^2} \approx 0,8128$$

$$m_i = 1 - \frac{0,8128}{0,8218} \approx 0,0110.$$

Na podstawie rysunku 1 można stwierdzić, że najbliższym wzorca rozwoju jest PKO Bank Polski SA, a najdalej Bank Polska Kasa Opieki SA. Niemniej jednak wyniki banków zajmujących pierwsze trzy pozycje są bardzo zbliżone i odbiegają od pozostałych. Wpływ na to miało przyznanie wysokiej wagi grupie wskaźników prezentujących informacje o regulacjach i procedurach w aspekcie środowiskowym. mBank SA i Bank Polska Kasa Opieki SA nie uzyskały punktów w tej kategorii, co sprawiło, że wpływ na ich ocenę miały tylko kategorie uwzględniające bezpośredni wpływ na środowisko.

Rysunek 1. Uporządkowanie banków według miary rozwoju

Źródło: opracowanie własne.

W ten sposób można zauważyć, że zastosowanie różnych metod badawczych może wpłynąć na zmianę klasyfikacji banków. Pomimo to występują też przypadki, gdy niezależnie od sposobu klasyfikacji określony bank zajmuje tę samą pozycję.

4. Zakończenie

Aspekt środowiskowy raportowania niefinansowego w sektorze bankowym uwzględnia podział na bezpośredni i pośredni wpływ podmiotu na otoczenie. Jego oceny dokonano przy zastosowaniu metody punktowej oraz metody wzorca rozwoju, którą poszerzono o wagi wyznaczone za pomocą metody AHP. Porównanie obejmowało banki, wybrane na podstawie sumy bilansowej w 2021 roku, które w swoich raportach niefinansowych uwzględniały wskaźniki GRI.

Badania wykazały, że PKO Bank Polski SA utrzymuje dominującą pozycję pod względem zarówno sumy bilansowej, jak i prezentowanych wskaźników GRI. ING Bank Śląski SA plasuje się na wyższym, bo drugim miejscu w aspekcie środowiskowym. Natomiast Santander Bank Polska SA niezmiennie zajmuje trzecią pozycję. Pod względem metody wzorca rozwoju mBank SA lokuje się na przedostatniej pozycji, a w pozostałych dwóch kategoriach zajmuje ostatecznie miejsce. Bank Polska Kasa Opieki SA w obu klasyfikacjach środowiskowych plasuje się na piątej pozycji, co wskazuje na pogorszenie jego rangi w stosunku do sumy bilansowej. Wyniki wskazują, że wybrane banki komercyjne w pewnych przypadkach, lecz nie zawsze, uporządkowują się w ten sam sposób, pod względem zarówno sumy bilansowej, metody punktowej, jak i metody wzorca rozwoju.

Literatura

- Alior Bank S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Alior Banku Spółki Akcyjnej za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.*
- Bank BPH S.A. (2022). *Sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku BPH S.A. za 2021 rok.* Bank BPH S.A.
- Bank Handlowy w Warszawie S.A. (2022). *Roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Handlowego w Warszawie S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2021 roku..*
- Bank Millennium S.A. (2022). *Finansowy raport roczny Banku Millennium S.A. za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2021 r.*
- Bank Nowy S.A. (b.d.). *Bilans Banku Nowego S.A. sporządzony na dzień 31 grudnia 2021 roku.*
- Bank Ochrony Środowiska S.A. (2022). *Roczne Sprawozdanie finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku.*
- Bank Pocztowy S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Banku Poczтового S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.*
- Bank Polska Kasa Opieki S.A. (2022). *Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe Banku Pekao S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021.*
- Bank Polska Kasa Opieki S.A. (2022). *Oświadczenie na temat informacji niefinansowych Grupy Kapitałowej Banku Pekao S.A. za 2021 rok (sporządzone łącznie z oświadczeniem na temat informacji niefinansowych Banku Pekao S.A.).*

- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. (2022). *Jednostkowe sprawozdanie finansowe Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku.*
- BNP Paribas Bank Polska S.A. (2022). *Jednostkowe Sprawozdanie Finansowe BNP Paribas Banku Polskiego S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021.*
- Credit Agricole Bank Polska S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Credit Agricole Bank Polska Spółka Akcyjna za rok zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku.*
- Deutsche Bank Polska S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Deutsche Bank Polska S.A. za 2021 rok.*
- DnB Bank Polska S.A. (2022). *DnB Bank Polska S.A. sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.*
- Dziechciarz, J. (red.). (2000). *Zbiór zadań z ekonometrii.* Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu.
- Fijałkowska, J., Krasodomska, J., Macuda, M. i Mućko, P. (2019). *Sprawozdawczość niefinansowa: regulacja i standaryzacja raportowania niefinansowego przedsiębiorstw.* Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego.
- Getin Noble Bank S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Getin Noble Banku S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.* Getin Noble Bank S.A.
- ING Bank Śląski S.A. (2022). *Roczne sprawozdanie finansowe ING Banku Śląskiego S.A. za 2021 rok.* ING Bank Śląski S.A.
- ING Bank Śląski S.A. (2022). *Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej ING Banku Śląskiego S.A. w 2021 roku (obejmujące Sprawozdanie z działalności ING Banku Śląskiego S.A.).* ING Bank Śląski S.A.
- mBank S.A. (2022a). *Raport zintegrowany mBank S.A. 2021.* mBank S.A.
- mBank S.A. (2022b). *Sprawozdanie finansowe mBanku S.A. według Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej za 2021 rok.* mBank S.A.
- Mercedes-Benz Bank Polska S.A. (2022). *Sprawozdanie finansowe Mercedes-Benz Bank Polska S.A. za rok obrotowy kończący się 31 grudnia 2021 roku.* Mercedes-Benz Bank Polska S.A.
- Nest Bank S.A. (2022). *Nest Bank S.A. jednostkowe sprawozdanie finansowe sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.*
- PKO Bank Polski S.A. (2022b). *Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PKO Banku Polskiego S.A. za 2021 rok, sporządzone łącznie ze sprawozdaniem Zarządu z działalności PKO Banku Polskiego S.A.*
- PKO Bank Polski S.A. (2022a). *Sprawozdanie finansowe PKO Banku Polskiego S.A. za rok zakończony 31 grudnia 2021 roku.*
- Plus Bank S.A. (2022). *Plus Bank S.A. sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zakończony dnia 31 grudnia 2021 roku sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej.*
- Santander Bank Polska S.A. (2022). *Raport Odpowiedzialnego Biznesu Santander Bank Polska S.A. za okres od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.*
- Santander Bank Polska S.A. (2022). *Raport roczny Santander Bank Polska S.A. za 2021 rok.*
- Santander Consumer Bank S.A. (2022). *Santander Consumer Bank S.A.-Jednostkowe sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2021 sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzonymi przez Unię Europejską.* Santander Consumer Bank S.A.
- SGB-Bank S.A. (2022). *Raport roczny 2021 SGB-Banku S.A.*
- Skrzypek, E. (2017). Raportowanie kapitału intelektualnego organizacji. *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, (481), 94-105. DOI: 10.15611/pn.2017.481.07
- Toyota Bank Polska S.A. (2022). *Toyota Bank Polska S.A. jednostkowe sprawozdanie finansowe za rok obrotowy zakończony dnia 31 marca 2021 roku.*

Tylec, A. (2018). CSR jako obszar raportowania niefinansowego w świetle rozszerzenia zakresu ujawnień. *Zeszyty Naukowe Politechniki Śląskiej. Organizacja i Zarządzanie*, (127), 299-310. DOI: 10.29119/1641-3466.2018.127.26

Zyznarska-Dworczak, B. (2016). Rozwój sprawozdawczości niefinansowej a możliwości jej zewnętrznej weryfikacji. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach*, (285), 218-227.

Non-financial Assessment of Banks in Terms of the Environmental Dimension

Abstract: The publication of non-financial reports alongside the financial statements allows for an overall presentation of the situation of the entity. The ability to choose the type and standard of reporting facilitates this task. Nonetheless, non-financial reports must present the areas defined by regulation. Among these is the environmental aspect, the assessment of which is the purpose of this paper. It refers to the five largest commercial banks in Poland in terms of total assets in 2021. These include PKO Bank Polski SA, Bank Polska Kasa Opieki SA, Santander Bank Polska SA, ING Bank Śląski SA and mBank SA. This choice was based on the importance of this area not only for the banks, but also for the entire environment. The use of different research made it possible to rank the banks in terms of the number of environmental GRI indicators published.

Keywords: non-financial reporting, banking sector, non-financial indicators